

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

زمان چاپ: ۱۴۰۱/۰۵/۱۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی و مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷

علیرضا پَسکَلو^۱، علی ارثی زادا^۲، معصومه جوانبخت^۳، آرش آغچی^۴

۱- کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، خوی، ایران. (نویسنده مسئول)

۲- کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، خوی، ایران.

۳- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، پردیس شهید مطهری، دانشگاه فرهنگیان، خوی، ایران.

۴- کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ارومیه، ایران.

Teacherallireza74@gmail.com

چکیده

هدف از این پژوهش، تعیین رابطه خوش بینی تحصیلی و مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی بود. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، همبستگی می باشد. جامعه آماری را کلیه دانش آموزان پسر مقطع متوسطه، به تعداد ۲۲۴۱ نفر در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ در این پژوهش تشکیل دادند، با تطابق جامعه آماری ۲۲۴۱ نفر در جدول مورگان، ۳۳۱ نفر حجم نمونه آماری تعیین شد، انتخاب این حجم از نمونه آماری از طریق نمونه گیری خوشه ای طبقه ای از مدارس شهرستان خوی صورت گرفت. به منظور جمع آوری اطلاعات، از پرسشنامه های درگیری تحصیلی کریستیان (۲۰۰۶)، خوش بینی تحصیلی دانش آموزان تسچین موران و همکاران (۲۰۱۳) و پرسشنامه مثبت اندیشی اینگرام و ویسنیکی (۱۹۸۸) استفاده شد. روایی پرسشنامه ها توسط استاد راهنما، تایید و پایایی آنها از طریق ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب، ۰/۸۱۹، ۰/۹۱۲ و ۰/۸۴۷ بدست آمد. برای تعیین وضعیت نرمال بودن داده ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف بهره گرفته شد. با توجه به نرمال بودن توزیع داده ها از روش آماری آزمون پیرسون و رگرسیون برای بررسی فرضیه های تحقیق استفاده شد. نتایج تحلیل داده ها نشان داد که بین خوش بینی تحصیلی ($p < 0/05$; $r = 0/567$) و مولفه های آن (تاکید تحصیلی ($p < 0/05$; $r = 0/54$))، اعتماد دانش آموزان به معلمان ($p < 0/05$; $r = 0/535$)، احساس هویت ($p < 0/05$; $r = 0/551$) با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین، بین مثبت اندیشی ($p < 0/05$; $r = 0/572$) و مولفه های آن (تفکر مثبت ($p < 0/05$; $r = 0/565$) و منش مثبت ($p < 0/05$; $r = 0/546$)) با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد. به علاوه، نتایج تحلیل رگرسیون نشانگر این بود که درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی از طریق مولفه های تاکید تحصیلی، احساس هویت، تفکر مثبت و منش مثبت قابل پیش بینی است.

کلمات کلیدی: خوش بینی تحصیلی، مثبت اندیشی، درگیری تحصیلی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۱. مقدمه

نهاد آموزش و پرورش سالانه منابع انسانی و مالی هنگفتی را صرف تربیت و آموزش دانش آموزان که از مهمترین اهداف این نهاد محسوب می شود، می کند. با قرار گرفتن دانش آموزان در مسیر تربیتی صحیح، این نهاد به اهداف خود می رسد و در مصرف این منابع نیز صرفه جویی می شود. از جمله مواردی که در هموار نمودن این مسیر مؤثر است، خوش بینی دانش آموزان است. خوش بینی دانش آموزان به نظام آموزشی از مهمترین عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی آنها است. دانش آموز خوش بین به علت دید مثبتی که نسبت به آینده دارد، برای خود هدف تعیین می کند و با برنامه ریزی سعی در رسیدن به اهداف خود دارد. چنین فردی نه تنها بر خود، بلکه بر اطرافیان، همکلاسی ها و حتی کادر آموزشی مدرسه نیز تاثیر می گذارد. همچنین یکی از عواملی که به وضعیت تحصیلی دانش آموزان کمک می کند مثبت اندیشی است. برای دانش آموزی که در میدان تحصیل علم قرار دارد، مثبت اندیشی یک نوع تضمین و اطمینان است، زیرا مثبت اندیشی همچون توانایی است که در پرتو آن، افق فکر وسعت یافته و علاقه به نیکی و خوبی رشد می کند. همچنین در خصوص درگیری تحصیلی باید اشاره داشت که دانش آموزانی که درگیر تکالیف درسی می شوند، توجه و تعهد زیادی دارند، زیرا برای انجام تکالیف و فعالیت های مربوط به درس ارزش قائل هستند. نیز، باید اشاره داشت که هر زمان که شخص رفتاری را تمرین کند به این امید که یادگیری کسب شده در اجرای شکل دیگری از آن رفتار مؤثر باشد، انتقال را مدنظر قرار داده است. انتقال مهمترین راه تخمین یادگیری است و در واقع هدف نهایی از آموزش و یادگیری، انتقال آموخته ها به سطح رفتار است، لذا تحقیق حاضر با هدف بررسی رابطه خوش بینی تحصیلی و مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه تدوین شد.

۲. بیان مسئله

درگیری تحصیلی رفتاری شامل رفتارهای قابل مشاهده دانش آموزان در برخورد با تکالیف است و مؤلفه های تلاش، پایداری و درخواست کمک از دیگران را شامل می شود. درگیری شناختی به انواع فرایندهای پردازش که توسط دانش آموزان برای یادگیری مورد استفاده قرار می گیرد اشاره دارد. زمانی دانش آموزان در تکالیف تحصیلی درگیر می شوند که تکالیف مورد نظر مستلزم مهارت حل مساله و مهارت های تفکر سطح بالا نظیر ارزشیابی، تفکر نقادانه و خلاقانه باشند. همچنین باید قید نمود که رفتارهایی نظیر پایداری در حین انجام تکالیف، رفتارهای مطالعه، شرکت منظم در کلاس درس و شرکت در بحث های کلاسی مواردی از شاخص های رفتاری درگیری تحصیلی هستند. شاخص های شناختی درگیری تحصیلی شامل توجه به تکلیف، راهبردهای یادگیری و شناختی، تسلط و تبحر در تکلیف و ترجیح تکالیف چالش انگیز است. هیجان ها و عواطفی نظیر اضطراب، خستگی، اشتیاق و ارزش دهی به تکلیف از جمله شاخص های عاطفی درگیری تحصیلی هستند.

با این حال باید در نظر داشت که دانش آموزان در یادگیری درگیر نمی شوند، بلکه آنها در تکالیف، فعالیت ها و تجاربی درگیر می شوند که منجر به یادگیری می شود. از این رو کار اصلی نظام تربیتی این است که دانش آموزان را تشویق کند تا منابع درونی خود (نظیر انرژی، وقت و توجه) را سرمایه گذاری کنند. به عبارت دیگر می توان درگیری تحصیلی را از نظر معنایی که تکلیف برای دانش آموز دارد مورد بررسی قرار داد. زمانی که تکالیف برای دانش آموز معنا و ارزش داشته باشند، توجه دانش آموز را جلب می کنند و در نتیجه دانش آموز انرژی خود را جهت انجام آنها بسیج کرده و نوعی تعهد نسبت به این تکالیف و فعالیت ها احساس می کند. این احساس تعهد نیز باعث می گردد که دانش آموز برای اتمام تکلیف پافشاری کرده و حتی اگر هیچ پاداش یا مشوق بیرونی برای انجام آن وجود نداشته باشد زمان بیشتری را صرف انجام آن کند. با این حال، فرایندهای بیرونی می تواند با درگیری تحصیلی مرتبط باشد، یکی از این فرایندها خوش بینی تحصیلی است.

خوش بینی تحصیلی یک سازه روان شناختی است که هوی^۱ و همکاران (۲۰۰۶) مطرح کرده اند و متشکل از خصوصیات جمعی تاکید تحصیلی، اعتماد و کارآمدی معلم است که در سطح سازمانی (مدرسه) و فردی (معلم) تایید شده است. تاکید تحصیلی بدین معناست که معلمان به کارهای آموزشی اولویت دهند و انتظارات بالایی از موفقیت دانش آموزان داشته باشند. به بیان دیگر، تاکید تحصیلی معرف زمانی است که دانش آموز به فعالیت مؤثر آموزشی می پردازد. رابطه اعتمادآمیز

^۱- Hoy

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

شامل احساس خیرخواهی، قابلیت اطمینان، صلاحیت، راست گویی و پذیرا بودن است. هنگامی که معلمان خوش بین باشند، به توانایی های خود در یاددهی و به والدین برای حمایت از کلاس درس اعتماد خواهند داشت. تمایل معلمان بر اعتماد به دانش آموزان و والدین آنان بسیار مهم است. فقط هنگامی که معلمان میان خود، دانش آموز و والدین احساس وابستگی متقابل کنند، امکان تسریع یادگیری از ورای دیوارهای مدرسه به خانه ها وجود خواهد داشت. احساس کارآمدی معلم به صورت قضاوت‌های وی در مورد قابلیتش برای دستیابی به نتایج مطلوب در زمینه مشارکت و یادگیری آنها، حتی درباره دانش آموزان سرسخت یا بی انگیزه تعریف می شود و ارتباط تنگاتنگی با پیشرفت دانش آموز از یک سو و اشتیاق در تدریس از سوی دیگر دارد.

با نیم نگاهی به ساز و کار اعتقادات کارآمدی می توان عنوان کرد که این باورها تعیین کننده این موضوع هستند که فرد چگونه فرصت های محیط و ایرادات محیط را درک می کند و چه انتخابهایی داشته باشد و وقتی که با موانع روبه رو می شود چه رفتاری داشته باشد. به نظر می رسد که فرد خودکارآمد انتظارات چیرگی را در خود افزایش می دهد و خود را فردی با کفایت قلمداد می کند. خودکارآمدی اهداف و آرزوهای معلم را پیش بینی می کند، نگرش معلم را نسبت به تغییرات نشان می دهد (اسکالویک و اسکالویک^۱، ۲۰۰۹)، لذا یکی سوالات تحقیق حاضر این است که آیا خوش بینی تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش آموزان ارتباط دارد؟ متغیر دیگری که در تحقیق حاضر مورد بررسی قرار گرفته شامل مثبت اندیشی است.

روان شناسی مثبت، یا تحلیل احساسات (خصوصاً مثبت اندیشی)، ویژگی ها (عرف و رسوم)، شرایطی را که در آن افراد پیشرفت کرده و شکوفا می شوند، شناسایی می کند. چنین محیطی دقیقاً همان چیزی است که بیشتر دست اندرکاران تعلیم و تربیت دوست دارند کلاس درس به آن شکل باشد. در یک کلاس درس با ویژگی مثبت اندیشی، بر روی فرصت ها و امکانات، قابلیت واکنش، نوع دوستی و اعتماد تاکید می شود. هنگامی که محیط کلاس را مورد مشاهده قرار می دهیم، معلمان مثبت اندیش، بر روی کیفیت های مثبت دانش آموزان، کلاس ها، مدرسه ها و جوامع، تمرکز دارند. یادگیری خوب فکر کردن، تغییر در نگرش های منفی و نحوه ی تحلیل رویدادها به عنوان مهارت مثبت اندیشی تعریف می شود که در آن فرد تمام جنبه های یک موقعیت را در نظر می گیرد، آنگاه دیدگاه مثبت خود را به وجود می آورد و آن را حفظ می کند. تحقیقات در خصوص مثبت اندیشی بیانگر تاثیر مثبت آن می باشد. نتایج پژوهش چراغیان (۱۳۹۴) نشان داد که آموزش مثبت اندیشی بر افزایش احساس تعلق به مدرسه و روابط با دیگران دانش آموزان اثربخش است. نتایج پژوهش میرزایی فندخت (۱۳۹۳) نشان داد که آموزش مثبت اندیشی در کاهش فرسودگی تحصیلی و مولفه های آن (خستگی تحصیلی، بی علافگی تحصیلی، ناکارآمدی تحصیلی) موثر است. رهروی در پژوهشی (۱۳۹۲) به این نتیجه رسید که آموزش مثبت اندیشی در افزایش احساس شادکامی موثر است. جباری و همکاران (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند که مداخله مثبت نگر نه تنها سبب کاهش نگرش های ناکارآمد می شود، بلکه شادکامی را نیز افزایش می دهد. بنی آدم (۱۳۹۰) نشان داد که آموزش مهارت های مثبت اندیشی بر افزایش شادکامی دانشجویان تاثیر می گذارد. باران اولادی (۱۳۹۰) نشان داد که امید درمانی سبب افزایش انگیزش پیشرفت می شود. برخوردار و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی سودمندی و تاثیر آموزش مهارت های مثبت اندیشی در افزایش انگیزه پیشرفت و شادکامی دانش آموزان دبیرستانی را تایید کرده اند. جیسر^۲ و همکاران (۲۰۱۴) به این نتیجه رسیدند که روانشناسی مثبت با تاکید بر احساسات مثبت و نقاط قوت، به جای توجه به مشکلات، ممکن است به نوجوانان مبتلا به یک بیماری مزمن در زندگی سودمند باشد. بولیر^۳ و همکاران (۲۰۱۴) نشان دادند که مداخلات روانشناسی مثبت را می توان در افزایش رفاه ذهنی و سلامت روانی، همچنین در کمک به کاهش افسردگی موثر دانست. همچنین نتایج تحقیقات میلر و رالنیک^۴ (۲۰۱۷) نشان داد که داشتن تفکرات مثبت و انگیزش می تواند در دستیابی به اهداف و برنامه های افراد موثر باشد.

¹ - Skaalvik & Skaalvik

² - Jaser

³ - Boulir

⁴ - Miller & Rollnick

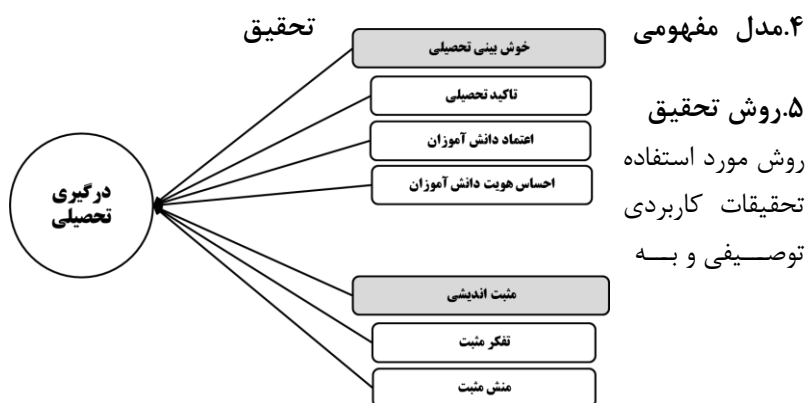
ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

چنانچه ملاحظه می شود عملکرد یادگیری می تواند حاصل نگرش مثبت و خوش بینی تحصیلی به مدرسه و ادراکات از محیط کلاسی باشد، و به تبع آن درگیری تحصیلی نیز در میان دانش آموزان صورت گیرد، با این حال متغیر درگیری تحصیلی در میان دانش آموزان می تواند موضوعی باشد که عوامل آن از لحاظ تجربی به صورت روشن بیان نشده است و محقق با عنایت به مشاهدات خود همواره دانش آموزانی را دیده است که چنانچه باید در تحصیل و یادگیری درگیر نبوده و عملکرد یادگیری ایشان همواره مورد انتقاد قرار داشته است، چنانچه به نظر می رسد که برداشت و نگرش ایشان به کلاس و مدرسه همیشه در یادگیری و درگیری تحصیلی تاثیر گذار بوده است لذا تحقیقی طراحی شد تا به این سوال پاسخ داده شود که آیا خوش بینی تحصیلی و مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه ارتباط دارد؟

۳. پیشینه تحقیق

فلاحی و نعمت زاده (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان اثر بخشی آموزش مهارت های مثبت اندیشی در انگیزه پیشرفت دانش آموزان نشان داد که آموزش مهارت های مثبت اندیشی و همچنین مهارت های اجتماعی، می تواند سبب انگیزه ی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شود. کمالی (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان تاثیر آموزش مهارت مثبت اندیشی بر کاهش میزان اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان نشان داد آموزش مهارت های مثبت اندیشی بر کاهش اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان و مولفه های آن موثر است. رضایی شریف و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان آموزش مهارت های مثبت اندیشی بر هیجان مثبت یادگیری دانش آموزان دختر شهر خرم آباد نشان دادند که آموزش مهارت های مثبت اندیشی برای افزایش هیجان مثبت یادگیری در دانش آموزان دختر تاثیر مثبت و معنی داری دارد. بدری و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه ای با عنوان راهکارهای مثبت اندیشی و تاب آوری تحصیلی دانش آموزان نشان دادند که آموزش مثبت اندیشی منجر به بهبود تاب آوری دانش آموزان می شود. تحقیقات میلر و رالنیک^۱ (۲۰۱۷) نشان داد که داشتن تفکرات مثبت و انگیزش می تواند در دستیابی به اهداف و برنامه های تحصیلی افراد موثر باشد. سانجر و کانکورن^۲ (۲۰۱۶) در مطالعه ای نشان داد که متغیرهای مربوط به مدرسه، مانند جو مثبت کلاس درس، رابطه معلم- دانش آموز، رفتار سازمانی و جنسیت با درگیری تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد و نیز ادراک خوش بینانه از محیط کلاس با مولفه های شناختی و انگیزشی خودگردانی یادگیری رابطه ی مثبت دارد. میلینگ^۳ و همکاران (۲۰۱۵) در یک تحقیقی نشان دادند که مثبت اندیشی و وجود روابط دوستانه در مدرسه می تواند در نوجوان احساس پیوند و تعلق به مدرسه ایجاد کرده و در نتیجه مانع از افسردگی، خلق منفی و ترک تحصیل شود. جیسر^۴ و همکاران (۲۰۱۴) به این نتیجه رسیدند که روانشناسی مثبت با تاکید بر احساسات مثبت و نقاط قوت، به جای توجه به مشکلات، ممکن است به نوجوانان مبتلا به یک بیماری مزمن در زندگی سودمند باشد. بولیر^۵ و همکاران (۲۰۱۴) نشان دادند که مداخلات آموزش مثبت اندیشی را می توان در افزایش رفاه ذهنی و سلامت روانی، همچنین در کمک به کاهش افسردگی موثر دانست.

در پژوهش حاضر از نظر هدف، جزء و از نظر نحوه گردآوری داده ها از نوع روش همبستگی است.

1 - Miller & Rollnick
2 - Sunger & Gunggoren
3 - Millings
4 - Jaser
5 - Boulir

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۶. جامعه آماری

در این پژوهش، جامعه آماری را کلیه دانش آموزان پسر مقطع متوسطه، به تعداد ۲۲۴۱ نفر در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ تشکیل دادند.

۷. حجم نمونه و نمونه گیری

با تطابق نمونه آماری ۲۲۴۱ نفر در جدول مورگان، ۳۳۱ نفر حجم نمونه آماری را تشکیل می دهند، انتخاب این حجم از نمونه آماری از طریق نمونه گیری خوشه ای طبقه ای از مدارس شهرستان خوی صورت گرفت.

۸. ابزار تحقیق

در تحقیق حاضر از سه پرسشنامه برای اندازه گیری متغیرهای تحقیق استفاده می شود.

۸.۱. پرسشنامه‌ی درگیری تحصیلی

به منظور اندازه گیری درگیری تحصیلی دانش آموزان از پرسشنامه‌ی درگیری تحصیلی کریستیان (۲۰۰۶) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۴۲ سوال است و میزان درگیری دانش آموز با تکالیف تحصیلی را مورد اندازه گیری قرار می دهد. روایی پرسشنامه در تحقیق شریعت نیا و کردافشاری (۱۳۹۳) مورد تایید قرار گرفته و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ، ۸۵۱/۰ بدست آمده است. در تحقیق حاضر نیز، روایی پرسشنامه مذکور توسط استاد راهنما، تایید و پایایی آنها از طریق ضریب آلفای کرونباخ، ۸۱۹/۰ بدست آمد.

۸.۲. پرسشنامه‌ی خوش بینی تحصیلی

این پرسشنامه که برای خوش بینی تحصیلی دانش آموزان بوده است. این پرسشنامه توسط تسچین موران^۱ و همکاران (۲۰۱۳) ساخته شده است و دارای ۲۸ گویه است. این پرسشنامه دارای سه خرده مقیاس تاکید تحصیلی دانش آموزان (۸ گویه)، اعتماد دانش آموزان به معلم (۱۰ گویه) و احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه (۱۰ گویه) است. پایایی پرسشنامه برای هر یک از خرده مقیاس ها به ترتیب ۸۹۲/۰، ۸۶۹/۰، ۹۱۲/۰ و برای کل ابزار ۹۲۳/۰ به دست آمد. در تحقیق حاضر نیز، روایی پرسشنامه مذکور توسط استاد راهنما، تایید و پایایی آنها از طریق ضریب آلفای کرونباخ، ۹۱۲/۰ بدست آمد.

۸.۳. پرسشنامه مثبت اندیشی

برای گردآوری اطلاعات مربوط به مثبت اندیشی از پرسشنامه اینگرام و وینسکی (۱۹۸۸) استفاده گردید. این پرسشنامه با طیف لیکرت از شماره ۱ تا ۵ که به ترتیب عبارت اند از: همیشه=۵، اغلب اوقات=۴، گاهی=۳، به ندرت=۲، هرگز=۱) تشکیل شده است. حداقل نمره هر آزمودنی برابر با ۳۰ و حداکثر نمره نیز برابر با ۱۵۰ است. متوسط نمره یک آزمودنی نیز برابر با ۹۰ است. هر چقدر مجموع نمرات یک آزمودنی از ۹۰ بیشتر باشد و به ۱۵۰ نزدیک تر شود، آن آزمودنی از مثبت اندیشی بالاتری برخوردار است. با توجه به پژوهش اینگرام، وینسکی، بولتن و دیگران (۲۰۰۷) این ابزار سنجش ای برای بررسی تفکر مثبت مناسب است و از روایی و پایایی لازم نیز برخوردار است. در ایران نیز پایایی آزمون مهارت مثبت اندیشی براساس آلفای کرونباخ ۹۴/۰ و براساس روش دو نیمه کردن ۹۵/۰ تعیین گردیده است (قویدل و همکاران، ۱۳۹۱). همچنین پایایی پرسشنامه مثبت اندیشی در مطالعه ای دیگر با استفاده از آلفای کرونباخ برابر ۸۹/۰ محاسبه شده است (هاشمی، ۱۳۸۸). در تحقیق حاضر نیز، روایی پرسشنامه مذکور توسط استاد راهنما، تایید و پایایی آنها از طریق ضریب آلفای کرونباخ، ۸۴۷/۰ بدست آمد.

۹. یافته‌ها

۹.۱. فرضیه کلی اول

1- Tschannen-Moran

2- Ingram & Wisnicki

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

خوش بینی تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط دارد. برای تحلیل فرضیه فوق از آزمون آماری همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۱، ضریب همبستگی خوش بینی تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش آموزان

خوش بینی تحصیلی		
۰/۵۷۶	همبستگی پیرسون	
۰/۰۱	سطح معنی داری	درگیری تحصیلی
۳۳۱	تعداد	

با توجه به جدول ۱، که ضریب همبستگی (۰/۵۷۶) و سطح معنی داری (۰/۰۱) که کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر مستقل بودن متغیرها رد شده و نتیجه حاصل شد که بین خوش بینی تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۹،۲ فرضیه کلی دوم

مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط دارد. برای تحلیل فرضیه فوق از آزمون آماری همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۲، ضریب همبستگی مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان

مثبت اندیشی		
۰/۵۷۲	همبستگی پیرسون	
۰/۰۱	سطح معنی داری	درگیری تحصیلی
۳۳۱	تعداد	

با توجه به جدول ۲، که ضریب همبستگی (۰/۵۷۲) و سطح معنی داری (۰/۰۱) که کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر مستقل بودن متغیرها رد شده و نتیجه حاصل شد که بین مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۹،۳ فرضیه فرعی اول

تاکید تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط دارد. برای تحلیل فرضیه فوق از آزمون آماری همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۳، ضریب همبستگی تاکید تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش آموزان

تاکید تحصیلی		
۰/۵۴۰	همبستگی پیرسون	درگیری تحصیلی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۰/۰۰۱	سطح معنی داری
۳۳۱	تعداد

با توجه به جدول ۳، که ضریب همبستگی (۰/۵۴۰) و سطح معنی داری (۰/۰۱) که کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر مستقل بودن متغیرها رد شده و نتیجه حاصل شد که بین تاکید تحصیلی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۹,۴. فرضیه فرعی دوم

اعتماد دانش آموزان به معلمان با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط دارد. برای تحلیل فرضیه فوق از آزمون آماری همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۴، ضریب همبستگی اعتماد دانش آموزان به معلمان با درگیری تحصیلی دانش آموزان

اعتماد دانش آموزان به معلمان

۰/۵۳۵	همبستگی پیرسون	
۰/۰۱	سطح معنی داری	درگیری تحصیلی
۳۳۱	تعداد	

با توجه به جدول ۴، که ضریب همبستگی (۰/۵۳۵) و سطح معنی داری (۰/۰۱) که کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر مستقل بودن متغیرها رد شده و نتیجه حاصل شد که بین اعتماد دانش آموزان به معلمان با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۹,۵. فرضیه فرعی سوم

احساس هویت دانش آموزان به مدرسه با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط دارد. برای تحلیل فرضیه فوق از آزمون آماری همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۵، ضریب همبستگی احساس هویت دانش آموزان به مدرسه با درگیری تحصیلی دانش آموزان

احساس هویت دانش آموزان به مدرسه

۰/۵۵۱	همبستگی پیرسون	
۰/۰۱	سطح معنی داری	درگیری تحصیلی
۳۳۱	تعداد	

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

با توجه به جدول ۵، که ضریب همبستگی (۰/۵۵۱) و سطح معنی داری (۰/۰۱) که کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر مستقل بودن متغیرها رد شده و نتیجه حاصل شد که بین احساس هویت دانش آموزان به مدرسه با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۹.۶. فرضیه فرعی چهارم

تفکر مثبت با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط دارد. برای تحلیل فرضیه فوق از آزمون آماری همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۶، ضریب همبستگی تفکر مثبت با درگیری تحصیلی دانش آموزان

تفکر مثبت		
۰/۵۶۵	همبستگی پیرسون	
۰/۰۰۱	سطح معنی داری	درگیری تحصیلی
۳۳۱	تعداد	

با توجه به جدول ۶، که ضریب همبستگی (۰/۵۶۵) و سطح معنی داری (۰/۰۱) که کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر مستقل بودن متغیرها رد شده و نتیجه حاصل شد که بین تفکر مثبت با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۹.۷. فرضیه فرعی پنجم

منش مثبت با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی ارتباط دارد. برای تحلیل فرضیه فوق از آزمون آماری همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۷، ضریب همبستگی منش مثبت با درگیری تحصیلی دانش آموزان

منش مثبت		
۰/۵۴۶	همبستگی پیرسون	
۰/۰۰۱	سطح معنی داری	درگیری تحصیلی
۳۳۱	تعداد	

با توجه به جدول ۷، که ضریب همبستگی (۰/۵۴۶) و سطح معنی داری (۰/۰۱) که کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر مستقل بودن متغیرها رد شده و نتیجه حاصل شد که بین منش مثبت با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۹.۸. فرضیه فرعی ششم

درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی از طریق مولفه های خوش بینی تحصیلی قابل پیش بینی است. برای بررسی فرضیه فوق، از آزمون رگرسیون چندگانه استفاده می شود که نتایج آن در جدول ذیل مشاهده می شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

جدول ۸. خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون پیش بینی درگیری تحصیلی از طریق مولفه های خوش بینی تحصیلی

متغیر ملاک	R	R ²	R ² تعدیل شده	خطای استاندارد SE	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	نمره f	سطح معنی داری
درگیری تحصیلی	۰/۵۷۸	۰/۳۳۴	۰/۳۲۸	۲۸/۴۱۵۰۷	۱۳۲۱۹۶/۱۷۶	۳	۴۴۰۶۵/۳۹۲	۵۴/۵۷	۰/۰۰۱
					۲۶۴۰۲۵/۰۱۴	۳۲۷	۸۰۷/۴۱۶		

متغیرهای پیش بینی کننده : تاکید تحصیلی، اعتماد دانش آموزان به معلمان، احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه

همانطور که در جدول ۸، مشاهده می شود، مولفه های خوش بینی تحصیلی وارد معادله رگرسیون شده اند که میزان همبستگی چندگانه آنها با درگیری تحصیلی برابر با ۰/۵۷۸ و مقدار مجذور R تعدیل شده برابر با ۰/۳۲۸ می باشد. همچنین با توجه بالا بودن نمره F سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ است. در ادامه به ارایه جدول رگرسیون چندگانه پرداخته می شود.

جدول ۹، بررسی پیش بینی درگیری تحصیلی از طریق مولفه های خوش بینی تحصیلی

تغییر ملاک	متغیرهای پیش بین	B	خطای معیار	Beta	T	سطح معنی داری
	مقدار ثابت	۰/۲۵۶	۱۰/۲۴۱	۰/۰۲۵	۰/۹۸۰	
	تاکید تحصیلی	۱/۵۰۱	۰/۵۹۲	۰/۲۱۶	۲/۵۳۷	۰/۰۱۲
درگیری تحصیلی	اعتماد دانش آموزان به معلمان	۰/۷۹۵	۰/۵۰۹	۰/۱۴۵	۱/۵۶۲	۰/۱۱۹
	احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه	۱/۳۷۷	۰/۴۹۹	۰/۲۵۴	۲/۷۶۰	۰/۰۰۶

بر اساس نتایج حاصل از ضرایب B و سطح معنی داری مشاهده می شود که مولفه های تاکید تحصیلی و احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه، درگیری تحصیلی را پیش بینی می کنند.

۹.۹. فرضیه فرعی هفتم

درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی از طریق مولفه های مثبت اندیشی قابل پیش بینی است. برای بررسی فرضیه فوق، از آزمون رگرسیون چندگانه استفاده می شود که نتایج آن در جدول ذیل مشاهده می شود.

جدول ۱۰، خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون پیش بینی درگیری تحصیلی از طریق مولفه های مثبت اندیشی

متغیر ملاک	R	R ²	R ² تعدیل شده	خطای استاندارد SE	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	نمره f	سطح معنی داری
درگیری تحصیلی	۰/۵۷۴	۰/۳۲۹	۰/۳۲۵	۲۸/۴۷۱۸۱	۱۳۰۳۲۸/۸۴۱	۲	۶۵۱۶۴/۴۲	۸۰/۳۸۶	۰/۰۰۱
					۲۶۵۸۹۲/۳۴۹	۳۲۸	۸۱۰/۶۴۷		

متغیرهای پیش بینی کننده : تفکر مثبت، منش مثبت

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

همانطور که در جدول ۱۰، مشاهده می شود، مولفه های مثبت اندیشی تحصیلی وارد معادله رگرسیون شده اند که میزان همبستگی چندگانه آنها با درگیری تحصیلی برابر با ۰/۵۷۴ و مقدار مجذور R تعدیل شده برابر با ۰/۳۲۵ می باشد. همچنین با توجه بالا بودن نمره f سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ است. در ادامه به ارایه جدول رگرسیون چندگانه پرداخته می شود.

جدول ۱۱، بررسی پیش بینی درگیری تحصیلی از طریق مولفه های مثبت اندیشی

تغییر ملاک	متغیرهای پیش بین	B	خطای معیار	Beta	T	سطح معنی داری
	مقدار ثابت	۴/۵۸۷	۹/۹۴۹		۰/۴۶۱	۰/۶۴۵
درگیری تحصیلی	تفکر مثبت	۱/۴۱۱	۰/۳۶۱	۰/۳۷۹	۳/۹۰۴	۰/۰۰۱
	منش مثبت	۰/۷۶۰	۰/۳۵۱	۰/۲۱۰	۲/۱۶۷	۰/۰۳۱

بر اساس نتایج حاصل از ضرایب B و سطح معنی داری مشاهده می شود که مولفه های تفکر مثبت و منش مثبت، درگیری تحصیلی را پیش بینی می کنند.

۱۰. نتیجه گیری

نتیجه اصلی تحقیق حاضر این است که خوش بینی تحصیلی و مثبت اندیشی با درگیری تحصیلی دانش آموزان پسر متوسطه شهرستان خوی رابطه مثبت و معنی دارند، در واقع، مسائل چالش برانگیزی وجود دارند که در زمینه ی تحصیلی نیاز به توجه دارند. مدرسه مکانی است که در آن چالشهای تحصیلی، موانع و فشارها، حقیقت پایدار زندگی تحصیلی هستند. با توجه به اینکه اکثر نوجوانان در محیط تحصیلی هستند، لازم است که ناملایمات تحصیلی و راه هایی را که با این مشکلات برخورد میکنند دانسته شود. یکی از مهارتهایی که می تواند به دانش آموزان در امر تحصیل و مواجه شدن با مشکلات و چالش های تحصیلی کمک کند، مثبت اندیشی و خوش بینی تحصیلی است، به این صورت که دانش آموزانی که معتقدند در مدرسه شان از نمره های خوب قدردانی می شود، دانش آموزان مدرسه به کسانی که نمره های خوب می گیرند احترام می گذارند، دانش آموزان مدرسه آنها تلاش زیادی برای بهبود وضعیت آموزش خود می کنند، مدرسه ها نسبت به یادگیری دانش آموزان جدی است لذا میزان پیشرفت تحصیلی آنها به چالش کشیده می شود، به این ترتیب، ایجاد و توسعه محیطی که خوش بینی تحصیلی و مثبت اندیشی دانش آموزان را بهبود می بخشد، باید بخشی از چشم انداز مدارس باشد، که می توان از طریق تمرکز مداوم بر برنامه های توسعه حرفه ای معلمان و پرسنل مدرسه، که بر افزایش اعتماد بین معلمان و دانش آموزان، ایجاد محیط خشنودکننده در مدرسه و تأکید بر انتظارات تحصیلی بالا متمرکز است، به دست آید. باید ابزارهای مناسبی که مورد نیاز معلمان و دیگر کارکنان مدرسه برای کسب موفقیت آنها در حمایت از چشم انداز مدرسه باشد، در اختیار آنها قرار داد تا مثبت اندیشی و خوش بینی تحصیلی در بین دانش آموزان گسترش یافته و ایشان در امر تحصیل درگیر شوند.

منابع و مراجع

بدری، مرتضی؛ آرش ابراهیم زاده و قربان محمد گوینده، ۱۳۹۶، راهکارهای مثبت اندیشی و تاب آوری تحصیلی دانش آموزان، مبتنی بر ادبیات و تجارب مورد نظر در این حوزه. دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمود آباد، آموزش و پرورش شهرستان محمودآباد- دانشکده فنی و حرفه ای محمودآباد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

برخوری، حمید؛ رفاهی، ژاله؛ فرح بخش، کیومرث (۱۳۸۸). اثربخشی آموزش مهارت های مثبت اندیشی به شیوه گروهی بر انگیزش پیشرفت، عزت نفس و شادکامی دانش آموزان پسر پایه اول دبیرستان شهر جیرفت. فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۲(۵)، صص ۱۳۱-۱۴۴.

بنی آدم، لیلیا (۱۳۹۰). اثربخشی آموزش مهارت مثبت اندیشی بر شادکامی دانشجویان. پایان نامه کارشناسی روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس تهران.

جباری، مهسا؛ سهدی، شهریار؛ موتابی، فرشته (۱۳۹۳). اثربخشی مداخله مثبت نگر بر کاهش نگرش های ناکارآمد و افزایش میزان شادکامی دختران نوجوان. مجله روانشناسی بالینی، ۶(۲)، صص ۶۵-۷۴.

چراغیان، محمد (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی آموزش مثبت نگری بر افزایش احساس تعلق به مدرسه و روابط با دیگران در میان دانش آموزان دبیرستان های شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

رضایی شریف، علی؛ زاهد بابلان، عادل؛ بیرانوند، زهرا (۱۳۹۶). آموزش مهارت های مثبت اندیشی بر هیجان مثبت یادگیری دانش آموزان دختر شهر خرم آباد. پنجمین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره و آموزش در ایران، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.

رهروی، مهشید (۱۳۹۲). بررسی اثربخشی آموزش مهارت های مثبت اندیشی بر افزایش احساس شادکامی دانشجویان دختر افسرده دانشگاه علامه طباطبایی. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

فلاحی، فاطمه؛ نعمت زاده، شهرام (۱۳۹۷). اثر بخشی آموزش مهارت های مثبت اندیشی در انگیزه پیشرفت دانش آموزان. کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در تعلیم و تربیت، روانشناسی، حقوق و مطالعات فرهنگی - اجتماعی، خوی، دانشگاه آزاد اسلامی زرقان - آموزش عالی علامه خویی وابسته به وزارت علوم تحقیقات و فناوری.

کمالی، نازنین (۱۳۹۶). تاثیر آموزش مهارت مثبت اندیشی بر کاهش میزان اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان. سومین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، موسسه پژوهشی مدیریت مدبر.

میرزایی فندخت، امید (۱۳۹۳). بررسی تاثیر آ«وزش مهارت های مثبت اندیشی بر کاهش میزان فرسودگی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه اول دبیرستان شهرستان زیرکوه. پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

Boulir, R., Rusnak, M., Smidkova, K., Zapal, J. (2014). The dissent voting behavior of central bankers: what do we really really know? *Applied Economics*, 46(4), 450-461.

Connell, J.P. (2009). **Context, self and action: Amotivational analysis of self – system processes**. In D.Cicchetti & M. Beghly (Eds.). *The self in transition: Infancy to childhood* (pp. 61-97). Chicago: University of Chicago press.

Jaser, S., Patel, N., Rothman, R., L. Choi, L., Whittemore, R. (2014). Check it! A randomized pilot of a positive psychology intervention to improve adherence in adolescents with type I diabetes. *The Diabetes Educator*, 40(5), 659-667.

Miller, W.R. & Rollnick, S. (2017). **Motivational interviewing: Helping people change**. New York: Guilford press.

Millings, A., Buck, R., Montgomery, A., Spears, M., & Stallard, P. (2015). School connectedness, peer attachment, and self-esteem as predictors of adolescent depression, *Journal of Adolescence*, 35, 1061-1067.

Sunger, S. & Gungoren, S. (2016). The role of classroom environment perceptions in self-regulated learning and science achievement. *Elementary Education Online*, 8(3)